

NECROLOG

Dr. Liviu BORCEA (1939 – 2006)

Ne-a părăsit, în mod neașteptat, cel care a fost istoricul și profesorul Liviu Borcea, cunoscut cercetător al istoriei locale și naționale.

Liviu Mihai Borcea s-a născut la Oradea, în ziua 3 august 1939. Școala primară, terminată în anul 1953 la Salonta, este urmată, în intervalul 1953 – 1956 de studii la prestigiosul liceu orădean Emanuil Gojdu. Studiile superioare, parcurse în intervalul 1962 – 1967 la prestigioasa universitate clujeană Babeș – Bolyai, si-au pus, cu siguranță amprenta pe preocupările de medievistică a profesorului Liviu Borcea. După un intermezzo de câțiva ani ca profesor de istorie la Liceul Teoretic din Aleșd, între anii 1967 – 1974, urmează doi ani de activitate la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea. Între anii 1976 – 1990 a deținut funcția de inspector la Comitetul de Cultură al județului Bihor cu probleme de muzee, arte plastice și patrimoniu. După 1990, deține funcția de bibliotecar principal la Biblioteca Județeană Gheorghe Șincai din Oradea, șeful Serviciului Informare – Documentare și Patrimoniu. Integrarea firească a istoricului Liviu Borcea, începând cu anul 1991 în mediul universitar orădean, la Facultatea de Teologie Ortodoxă – Istoria și Spiritualitatea Bizanțului, va duce, în anul 1994 la ocuparea postului de titular al catedrei de Bizantinologie la amintita instituție. Conferențiarul universitar Liviu Borcea va deveni în intervalul 2000 – 2004 prodecan al facultății. Pentru activitatea sa pe tărâmul istoriei acceziastice a fost distins cu înalte ordine bisericești: Crucea Patriarhală pentru Laici (2001) și Crucea Arhiepiscopiei Ortodoxe de Alba Iulia.

Pe plan științific a abordat cu succes teme majore ale evului de mijloc bihorean, pe teme de istorie locală atât de necesare elaborării tratatelor. Studiile dedicate bizanțului dar și cele cu subiect teologic au reprezentat o altă importantă direcție de cercetare, asupra căreia istoricul orădean s-a aplecat îndeosebi în ultimul deceniu și jumătate. Susținerea tezei de doctorat, în anul 1979, la universitatea clujeană, conducător de doctorat fiind academicianul Ștefan Pascu, cu un subiect dedicat cronicarului bihorean Ioan Szalardi a reprezentat, cu siguranță, o noutate în istoriografia românească. Cele 11 volume și peste 70 de studii și articole publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, reprezintă, în ansamblu, o contribuție extrem de importantă la elucidarea unor „enigme” ale evului mediu românesc. Prețuind, ca puțini alți istorici orădeni documentul, alături de un remarcabil har al scrisului, profesorul Liviu Borcea va rămâne un reper de neocolit pentru cei care se vor apleca asupra cercetării evului mediu bihorean.

Liviu Borcea s-a stins din viață în ziua de 13 mai 2006.

Liviu Borcea – Lista selectivă a lucrărilor publicate:

1. *Frământări sociale în părțile Aleșdului la mijlocul secolului al XVII-lea*, în *Contribuții la cunoașterea mișcărilor țărănești de pe Valea Crișului Repede*, Oradea, 1971, p. 5 – 9.
2. *Represiunea sângeroasă din Aleșd – 24 aprilie 1904*, în *Contribuții la cunoașterea mișcărilor țărănești de pe Valea Crișului R epede*, Oradea, 1971, p. 19 – 23.
3. *Contribuție la bibliografia cronicarului bihorean Ioan Szalardi (cca. 1617 – 1666)*, în *Crisia*, 1973, 3, p. 183 – 197.
4. *Istoriografia privitoare la atestarea începuturilor orașului Oradea*, în *Crisia*, 1974, 4, p. 113 – 118.
5. *Unele aspecte ale stăpânirii otomane în Bihor și nord-vestul Transilvaniei în secolele XVI – XVII*, în *Crisia*, 1974, 4, p. 191 – 211.
6. *Sondajul arheologic din iulie 1973 în cetatea Biharea*, în *Crisia*, 1974, 4, p. 57 – 64, (colaborare S. Dumitrașcu).
7. *Repertoriul monumentelor naturii, arheologice, istorice, etnografice, de arhitectură și artă din județul Bihor*, Oradea, 1974, (colaborare).
8. *Contribuții la istoria politică a Bihorului în epoca lui Mihai Viteazul (1598 – 1606)*, în *Crisia*, 1975, 5, p. 103 – 121.
9. *Considerații pe marginea reglementării urbariale a satului Luncoșoara (1772)*, în *Crisia*, 1975, 5, p. 251 – 257.
10. *Voievozi, cnezi, juzi în Bihorul medieval*, în *Familia*, 1976, 12, nr. 9, p. 5.
11. *Un document inedit despre căderea Oradei în mxâna turcilor (scrisoarea din 31 august 1660)*, în *Crisia*, 1976, 6, p. 207 – 231.
12. *Precizări privind raporturile Crișanei cu Mihai Viteazul*, în *Crisia*, 1976, 6, p. 237 – 246.
13. *Satele din Bihor ale lui Gavrilaş Movilă și Constantin Șerban (Schiță monografică a domeniului cetății Șinteu)*, în *Crisia*, 1977, 7, p. 97 – 131.
14. *Prisăcile – un vechi sistem de apărare în Bihor*, în *Familia*, 1977, 13, nr. 5, p. 10, 15.
15. *Contribuții la cunoașterea mișcărilor țărănimii bihorene în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea*, în *Crisia*, 1977, 7, p. 439 – 449.
16. *Mihai Viteazul și legăturile sale cu Bihorul*, în *Familia*, 1978, 14, nr. 11, p. 5.
17. *Oamenii din cetățile de margine ale nord-vestului Transilvaniei în epoca Principatului (secolele XVI – XVII)*, în *Crisia*, 1978, 8, p. 113 – 129.
18. *Românii în „Cronica de jale” a lui Ioan Szalardi*, în *Crisia*, 1979, 9, p. 145 – 166.
19. *Iulie – august 1660. Cele 46 de zile memorabile ale cetății Oradea*, în *Magazin istoric*, 1979, 13, nr. 2, p. 7 – 9.
20. *Informații cu caracter etnografic într-o descriere a Bihorului de la începutul secolului al XVIII –lea (Matthias Bell, Historia Comitatus Bihariensis)*, în *Biharea*, 1982, 10, p. 51 – 57.
21. *Contribuții la istoria cetății Săcuieni (comitatul Bihor) în secolele XV - XVII*, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj-Napoca*, 1983 – 1984, 26, p. 319 – 332.
22. *Contribuții la istoria campaniei militare turco-tătare în Transilvania (august – octombrie 1658)*, în *Crisia*, 1985, 15, p. 97 – 118.
23. *Prezență și continuitate medievală în Crișana. Efigia Bizanțului*, în *Familia*, 1985, 21, nr. 10, p. 10.
24. *Mircea cel Mare și Transilvania*, în *Familia*, 1986, 22, nr. 6, p. 8.
25. *Mihai Viteazul într-o cronică contemporană mai puțin cunoscută*, în *Crisia*, 1987, 17, p. 107 – 121.
26. *Dragfiștii. Destine ale unor familii din Transilvania în evul mediu*, în *Familia*, 1987, 23, nr. 8, p. 4 – 5; nr. 9, p. 10 – 11.

27. *Istoriografia ungară despre cronică lui Anonymus: de la cunoaștere la renegare*, în *1918. Triumful marelui ideal. Făurirea statului național unitar român*, București, 1988, p. 92 – 105.
28. *Menemur*, București, 1988, (colaborare I. Țepelea).
29. *Considerații cu privire la satele, cnezii și voievozii din Zarand și Câmpia Aradului*, în *Crisia*, 1989, 19, p. 181 – 203.
30. *Contribuții la istoria așezării Biharea în secolele XI – XVII*, în *Crisia*, 1990, 20, p. 159 – 173.
31. *Românii în Osmografia lui Decsi Samuel*, în *Crisia*, 1991, 21, p. 72 – 82.
32. *O cetate a Oradei mai puțin cunoscută*, în *Tribuna*, 1991, nr. 8, p. 11.
33. *Miron Costin în Transilvania (august – octombrie 1658)*, în *Familia*, 1991, 27, nr. 6, p. 14.
34. *Agonia. File dintr-un jurnal posibil. Oradea ianuarie – aprilie 1919*, Oradea, 1992.
35. *Sistemul de fortificații din Crișana în Evul Mediu*, în *Cetatea Biharea*, 1992, 1, nr. 2, p. 2; nr. 3, p. 2.
36. *Repertoriul satelor de pe teritoriul voievodatului bihorean. Cnezii și voievozii acestora în secolele XIV – XVII*, în *Crisia*, 1992, 22, p. 47 – 72.
37. *Veniturile din vămi de pe teritoriul orașului, reflectate în statutele capitlului din Oradea (1374)*, în *Crisia*, 1993, 23, p. 91 – 96.
38. *Partidele politice din Oradea până la sfârșitul primului război mondial*, în *Familia*, 1994, 30, nr. 12, p. 63 – 69.
39. *Conscrierea comitatului Bihor din 1552*, în *Crisia*, 1994, 24, p. 233 – 284.
40. *Câteva considerații cu privire la începuturile icoanei bizantine*, în *Familia*, 1995, 31, nr. 6, p. 62 – 64.
41. *Sate românești, cnezi și voievozi din Sălaj și Câmpia Someșului în secolele XIII – XVII*, în *Crisia*, 1995, 25, p. 375 – 381.
42. *Istoria orașului Oradea*, Oradea, 1995, (coordonator împreună cu Gh. Gorun).
43. *Scrisori din Constantinopol. Un document cu privire la istoria bisericii ortodoxe din Bihor în secolul al XVII-lea*, în *Familia*, 1996, 32, nr. 1, p. 61 – 65.
44. *Monografia istorică a comunei Țețchea*, în *Crisia*, 1996 – 1997, 26 – 27, p. 277 – 305.
45. *Considerații cu privire la atitudinea lui Carol cel Mare față de cel de-al VII-lea Sinod ecumenic de la Niceea (787)*, în *Credința Ortodoxă*, 1997, 2, nr. 3 – 4, p. 26 – 31.
46. *Cuprins din necuprins.....Monografia istorică a satului Beznea*, Oradea, 1998, (în colaborare I. Țepelea).
47. *Interferențe culturale artistice medievale la Oradea*, în *Familia*, 1998, 34, nr. 4, p. 37 – 41.
48. *Cu privire la sfârșitul unor împărați bizantini ai epocii iconoclaste*, în *Orizonturi Teologice*, 2000, 1, nr. 1, p. 7 – 15.
49. *David Prodan. Istoricul față cu istoria*, în *Familia*, 2000, 36, nr. 4, p. 63 – 92, (în colaborare).
50. *Considerații cu privire la istoria bisericii din cimitirul satului Seghiște – Bihor*, în *Orizonturi Teologice. 10 ani ai Facultății de Teologie ortodoxă de la Oradea 1991 – 2000*, Oradea, 2001, p. 36 – 41.
51. *Considerații cu privire la complexul medieval Cetatea Șinteu. Biserica ortodoxă din Tinăud (județul Bihor)*, în *Orizonturi Teologice*, 2001, 2, nr. 2, p. 13 – 19.
52. *Moaștele unor sfinți bizantini la Biharea în secolul al XII-lea*, în *Istoria ca experiență intelectuală*, Oradea, 2001, p. 89 – 93.
53. *Un manuscris inedit cu privire la istoria bisericii din Seghiște*, în *Orizonturi Teologice*, 2001, 2, nr. 3, p. 19 – 24.
54. *Oradea – oraș "de margine" al teritoriului românesc*, în *Familia Română*, 2002, 4, nr. 3 – 4, p. 43 – 44.

55. *Reperete cronologice ale unor vieți exemplare: Sfinții Trei Ierarhi*, în *Credința Ortodoxă*, 2003, 8, nr. 1, p. 96 – 114.
56. *Memoria caselor din Oradea*, vol. I, Oradea, 2003.
57. *Bihorul medieval. Oameni, Așezări, Instituții*, Oradea, 2005.
58. *Monografia comunei Vadu Crișului*, Oradea, 2005, (coordonator cu A. Chiriac).
59. *De la o stație la alta. Centenarul tramvaiului orădean*, Oradea, 2006, (în colaborare M. Apan, G. Moisa).
60. *Între istoria festivă și istoria sinceră. Între clișee și circumspecție*, în *Familia*, 2006, 42, nr. 1, p. 78 – 80.
61. *Cronica de jale a lui Ioan Szalardi. Studiu critic*, Oradea, 2007, (apărută postum).